

Luuk van Middelaar

Biden preekt idealisme voor westerse parochie

President Biden kwam vorige week naar Europa om de eenheid van het Westen tegen Rusland te ondersteunen. Achteraf ging het veel over enkele geïmproviseerde slotwoorden in Warschau: „In godsnaam, deze man kan niet aan de macht blijven.” Geen politieke roep om *regime change*, suste het Witte Huis, maar morele verontwaardiging van de president. Zijn voorganger Trump ging wel vaker *off-script* - buiten de lijntjes gaan was diens script -, maar van Biden verwachten we tekstvastheid.

Bekijk je echter de hele toespraak, dan volgen de slotwoorden naadloos uit het betoog. Voor zo'n achthonderd gasten, onder wie de Poolse president, trok Biden het Amerikaanse retorische register vol open: democratie tegen tirannie, vrijheid tegen onderdrukking, licht en hoop tegen duisternis en hopeloosheid. In lijn met Lincoln, Kennedy en Reagan sprak de president zo tot de natie en de wereld. Politieke, ethische

De rest van de wereld is veelal getekend door hardere ervaringen met Amerikaans imperialisme

en religieuze termen en beelden vloeiden in elkaar over.

In Warschau opende Biden, zelf katholiek, met een citaat van paus Johannes Paulus II uit de Koude Oorlog („Vreest niet”), haalde hij filosoof-theoloog Sören Kierkegaard aan en noemde hij Warschau „een stad die een heilige plek in de geschiedenis van [...] de eindeloze vrijheidsstrijd van de mensheid” inneemt. Pastoraal sloot hij af met „God zegene u allen. Moge God onze vrijheid verdedigen. Moge God onze troepen beschermen.”

Verrassend is dit alles niet, politieke gevolgen heeft het wel. Ten eerste neemt de Amerikaanse president ons mee in een lange strijd. Korte routes naar vrede, een staakt-het-vuren of onderhandelingen met Rusland kwamen amper ter sprake. Het kwaad moet van de aardbodem verdwijnen. De strijd tegen tirannie „zal niet worden gewonnen in dagen of maanden”, zei Biden, „we moeten ons stalen voor een lang gevecht”. Dit gaat tegen Rusland, maar ook tegen de „autocratische krachten overal op de wereld” die „de afgelopen dertig jaar kracht herwonnen”. Dus ook tegen China, dat hij niet noemde.

Ten tweede sluit Biden zijn kamp op in een onhoudbaar idealistisch frame, dat kwetsbaar maakt voor verwijten van hypocrisie. Een mon-

diale krachtmeting van democratie tegen autocratie: die winnen we niet zomaar. Dus eindig je met ongemakkelijke compromissen. De locatie van de rede sprak al boekdelen; hoffelijk zweeg de gast over autocratische tendensen in Polen.

Vorige week herinnerde *Financial Times*-columnist Janan Ganesh eraan hoe de Verenigde Staten tussen 1947 en 1989 de Sovjet-Unie versloegen. Het einddoel was nobel maar de middelen waren vormen van schaamteloze realpolitik: „De Koude Oorlog was geen clash tussen vrijheid en haar tegendeel. De vijand was een specifieke macht, en onder de krachten die de VS ertegen verzaamen zaten bij momenten seculiere dictators, theocraten, militaire juntas, half-democratieën en het Rode China zelf.”

Zo ook nu blijkt dag na dag hoe Amerika en Europa in de strijd tegen Poetin de energieverkopenende auto-craten in Qatar en Saoedi-Arabië hard nodig hebben, of het strategisch gelegen Turkije van Erdogan. Daar kun je beter helder over zijn.

Ten derde: de westerse alliantie tegen Rusland is ongekend daadkrachtig en eensgezind, maar ook precies dat: *westers*. Enkel de VS, Canada, Europa, Australië en Japan doen met de sancties mee. Weliswaar veroordeelden 141 VN-staten de Russische agressie, maar tot de onthouders behoorden behalve China ook India, Pakistan, Irak, Vietnam, Zuid-Afrika en nog dertig landen, samen goed voor ruim de halve wereldbevolking. India, dat als democratie een sleutelrol speelt in Amerika's Pacific-strategie, koopt vandaag gretig Russische olie en vindt toenadering tot China.

De rest van de wereld - van Zuid-Amerika tot Vietnam - is veelal getekend door hardere ervaringen met het Amerikaanse imperialisme dan wij in Europa. Dus minder verleid door de retoriek van licht en duister, met een afstandelijkere blik op deze oorlog.

Haarfijn doorziet ook president Zelensky de meespelende belangen. Tegen *The Economist* zei hij: „Sommigen in het Westen vinden een lange oorlog prima, omdat die Rusland uitput, zelfs als het tot Oekraïnes ondergang leidt en veel Oekraïense levens kost. Dat is zeker in het belang van sommige landen.” Hij doelde op Britten en Amerikanen, maar verwijt het hun niet, want is dankbaar voor elk stuk wapentuig.

„*Bleeding the Russians*”, de Russen laten bloeden, heet dit scenario, zo ving ook de Britse historicus Niall Ferguson (goed ingevoerd in de Republikeinse Partij) op in Londen en Washington. In dit scenario vervullen de Oekraïners de rol van het anti-Russische Afghaanse verzet in de jaren 1979-1989. Een lange strijd dus, met nog veel grijstinten in het verschiep.